

KARDINALOVA HOMILIJA U EUHARISTIJSKOME SLAVLJU
SVETKOVINE SVETE BOGORODICE MARIJE
I NA POČETKU NOVE GRAĐANSKE GODINE

Zagreb, Katedrala, 1. siječnja 2011. godine.

Čitanja: Br 6,22-27; Gal 4,4-7; Lk 2,16-21

Draga braćo i sestre!

1. Danas započinjemo novu građansku godinu 2011., nošeni kršćanskom nadom. Započinjemo je zazivajući Božji blagoslov:

»Neka te blagoslovi Gospodin i neka te čuva!

Neka te Gospodin licem svojim obasja, milostiv neka ti bude!

Neka pogled svoj Gospodin svrati na te i mir ti donese!« (Br 6, 24-26).

Može li se poželjeti ljepši početak za još jednu godinu koju nam Bog daruje. Ove riječi prvog misnog čitanja upućene su nama, sada okupljenima u našoj Katedrali.

U kršćanstvu vrijeme ima veliko značenje. Svijet je stvoren u vremenu, u vremenu se odvija povijest spasenja, u vremenu će se ispuniti i konačni cilj povijesti u slavnom ponovnom dolasku Sina Božjega. U Isusu Kristu vrijeme poprima dimenziju Božje vječnosti. Iz tog odnosa Boga i vremena, vrijeme postaje velikim darom za čovjeka, a čovjek je pozvan posvećivati vrijeme. U tom je smislu vrijeme, što će reći svaki novi dan i svaka nova godina, veliki Božji dar.

Sažimljući teologiju Božića, sveti Pavao govori o čovjekovu dostojanstvu: »Kada dođe punina vremena, odasla Bog Sina svoga: od žene bi rođen, Zakonu podložen da podložnike Zakona otkupi te primimo posinstvo. A budući da ste sinovi, odasla Bog u srca vaša Duha Sina svoga

koji kliče: 'Abba! Oče!' Tako više nisi rob nego sin; ako pak sin, onda i baštinik po Bogu« (Gal 4,4-7).

Braćo i sestre, u današnjem bogoslužju odzvanja navještaj po kojem je čovjek pozvan u Božje sinovstvo, jer Sin je Božji postao čovjekom. Djelovanjem Duha Svetoga, onoga istoga po kojem je Blažena Djevica Marija začela Vječnu Riječ, drugu Božansku osobu, mi postajemo djeca Božja, sinovi i kćeri Božje u jedinorođenom Božjem Sinu Isusu Kristu. Tako, zahvaljujući daru Duha Svetoga, možemo s Kristom ponavljati: Abba! Oče!

Dragi vjernici, čovjek može ispravno započinjati samo pred Bogom, čovjekovo vrijeme ima vrijednost samo u Bogu, samo s Bogom čovjekovo vrijeme ulazi u vječnost. Jedino s Bogom čovjek nadilazi prolaznost i besmisao svojih dana i godina. U Bogu se čovjek oslobađa straha od prolaznosti i ništavila. Kada u dubini svoga srca mognemo reći: »Ti si Bog moj...«, samo tada, usred prolaznosti dana i godina, moći ćemo nazrijeti zoru neprolazne vječnosti.

2. Danas Crkva slavi svetu Bogorodicu Mariju. Prva definirana katolička dogma o Mariji jest da je ona Bogorodica. Ta je dogma proglašena na drevnom Efeškom saboru 431. godine. Bilo je to u tijeku mnogih rasprava o Isusu Kristu, koje, gledano iz naše vremenske udaljenosti, mogu na prvi pogled izgledati kao učenjačka ili teološka natezanja. Međutim, ta su domišljanja bila sasvim konkretna i stvarna te se na njima, sve do danas, određuje ozbiljnost i cjelovitost kršćanske vjere.

Riječ je o tome tko je za nas Isus Krist: je li on Bog koji nas je pohodio i samo se pričinjao čovjekom; ili je on tek čovjek, koji je istina govorio kao nitko do sada i upućivao nas na Boga, ali ipak ostaje samo čovjek? Kršćanska vjera ni u jednom ni u drugom spomenutom tumačenju ne

prepoznaje tko je doista Isus Krist. Naime, kršćanska vjera ispovijeda: Isus Krist jest pravi Bog i pravi čovjek.

Utjelovljenjem Sina Božjega više se ne odvajaju pitanja o Bogu i čovjeku; ona se povezuju. Božja pitanja za nas završavaju na pitanjima o čovjeku. Bog u Isusu govori tko je čovjek, tko je čovjek pred Bogom; kakav treba biti čovjek.

Po Isusu Kristu, Prvorođencu od mnoge braće i sestara, svaki muškarac i svaka žena, pozvani su u zajedništvo s Bogom. Isus Krist je mjerilo za sve ljude. Ako pitamo što znači služiti Bogu, primjer imamo u Isusu Kristu. Ako pitamo što znači vršiti Božje zapovijedi, ostvarenje imamo u Isusu Kristu. Vjerovati u Isusa Krista znači izabrati put života koji nam pokazuje Isus Krist. Tako po vjeri u Isusa Krista započinje novi put, novi vijek, nova era.

3. Novi početak stoji u liturgiji pod znakom Božića, kada se Sin Božji pojavio u liku naše smrtnosti i sav naš život rasvijetlio svjetlom buduće besmrtnosti. Stoji taj početak i pod znakom Presvete Bogorodice Marije, koja i nas, kao nekoć svoga Sina, majčinski grli i želi biti uz nas tijekom nove godine. Stoji pod znakom mira, pozivajući svakoga od nas da jedni drugima budemo mir u Isusu Kristu, za koga sv. Pavao kaže: »On je mir naš« (Ef 2,14). Mir - Šalom je sveobuhvatni Božji dar, kojim se izražava radost, zdravlje i sreća.

Nova godina je Svjetski dan mira. Papa Benedikt XVI., nastavljajući praksu svojih prethodnika, pape Pavla VI. i Ivana Pavla II., koje naziva prosvijetljenim promicateljima mira, obratio nam se i ove godine svojom porukom za Svjetski dan mira. Poziva nas da izgrađujemo svijet u kojem će svako ljudsko biće, kao Božje stvorenje, osjećati dobrodošlicu i sigurnost.

Papa Benedikt XVI. želi danas podijeliti s nama neka razmišljanja o vjerskoj slobodi, kao putu koji vodi k miru. Naime, kaže Papa, »sa žalošću možemo konstatirati da u nekim krajevima svijeta ljudima nije moguće ispovijedati i slobodno izražavati vlastitu vjeru, a da time ne izlože opasnosti vlastiti život i osobnu slobodu. U nekim drugim krajevima postoje prikriveniji i profinjeniji oblici predrasude i protivljenja prema vjernicima i vjerskim simbolima. Kršćani su danas vjerska zajednica koja trpi najveće progone zbog svoje vjere. Mnogi od njih su svakodnevno izloženi uvredama i često žive u strahu zbog svojega traženja istine, zbog svoje vjere u Isusa Krista i svojeg iskrenog apeliranja na poštivanje vjerske slobode. Sve je to neprihvatljivo jer predstavlja uvredu Bogu i ljudskom dostojanstvu; osim toga, to predstavlja prijetnju sigurnosti i miru i sprječava ostvarenje istinskog i cjelovitog čovjekova razvoja« (Poruka za Svjetski dan mira 2011., br. 1).

4. Pravo na vjersku slobodu ukorijenjeno je u samom dostojanstvu osobe, čija se transcendentna narav ne smije zanemarivati ili odbacivati. Bez otvaranja transcendentnom, čovjek ne uspijeva pronaći odgovore na pitanja vlastitoga srca o smislu života, te Papa kaže da »ne uspijeva čak ni iskusiti istinsku slobodu i izgrađivati pravedno društvo« (Br. 2).

Dostojanstvo ljudske osobe, shvaćeno kao čovjekovu sposobnost da se izdigne iznad materijalnog svijeta i traži istinu, treba priznati kao opće dobro, koje je nužno za izgradnju društva usmjerenog k čovjekovu potpunom ostvarenju. Moglo bi se, naime, reći kako, među temeljnim pravima i slobodama ukorijenjenim u dostojanstvu osobe, vjerska sloboda zauzima posebno mjesto, jer kada je vjerska sloboda priznata, poštuje se dostojanstvo osobe u njezinu korijenu.

Stoga poštivanje bitnih sastavnica ljudskog dostojanstva, kao što su pravo na život i pravo na vjersku slobodu, uvjet je etičkog legitimiteta svake društvene i pravne norme (Usp., br. 2). Zapravo otvorenost Bogu, ukorijenjena u ljudsku narav, daje puno dostojanstvo svakom čovjeku i jamstvo je ispravnog uzajamnog poštivanja među osobama (Usp., br. 3).

Sveti Otac naglašava važnost obitelji kao prve škole odgoja i društvenog, kulturnog, moralnog te duhovnog rasta i napredovanja djece. Potrebno je da su roditelji uvijek slobodni, odgovorno i bez ikakvih prisila, prenositi svojoj djeci vlastitu baštinu vjere i kulture. Djeca bi morala u ocu i majci uvijek nalaziti prve svjedoke života usmjerene k traženju Božje istine i ljubavi (Usp., br. 4).

5. Vjerska se sloboda ne ograničuje isključivo na individualnu dimenziju, već je vezana uz zajednicu i društvo, ona ima i javni karakter. Neporeciv je doprinos što ga vjerske zajednice daju društvu. Dovoljno se prisjetiti mnogobrojnih karitativnih, kulturnih i obrazovnih ustanova koje svjedoče o konstruktivnoj ulozi vjernikâ u društvenom životu, ali još je važniji onaj etički doprinos koji daje vjera društvenom životu. Taj se ne smije marginalizirati ili zabranjivati, već se mora shvatiti kao valjan prilog promicanju općeg dobra. Papa naglašava i religijsku dimenziju kulture, koja je nastajala tijekom mnogih stoljećâ. »Ta dimenzija ne predstavlja ni na koji način diskriminaciju onih koji ne dijele to vjerovanje, već, naprotiv, jača društvenu koheziju, integraciju i solidarnost« (Br. 6).

»Kako zanijekati doprinos velikih religija svijeta razvoju civilizacije?«, pita Sveti Otac i nastavlja: »Iskreno traženje Boga dovelo je do većeg poštivanja čovjekova dostojanstva. Kršćanske zajednice, sa svojom baštinom vrijednosti i načelâ, dale su snažan doprinos buđenju svijesti kod ljudi i narodâ o vlastitom identitetu i dostojanstvu, kao i nastanku

demokratskih institucija i afirmiranju čovjekovih prava i s tim povezanih dužnosti« (Br. 7).

6. Papa jasno kaže da se fanatizam i fundamentalizam, ta djelovanja koja se protive ljudskom dostojanstvu, ne mogu nikada i ničim opravdati, utoliko manje ako se čine u ime religije. Ispovijedanje neke religije ne smije se instrumentalizirati, niti silom nametati. Vjerska sloboda je u službi traženja istine, a istina se ne nameće nasiljem, već snagom same istine.

Ali treba naglasiti da onom odlučnošću kojom se osuđuje svaki oblik religijskog fanatizma i fundamentalizma, jednako je nužno oduprijeti se i svim oblicima neprijateljstva protiv religije, koji ograničuju javnu ulogu vjernikâ u građanskom i političkom životu. Stoga nas upozorava Benedikt XVI.: »Ne smije se zaboraviti da su religijski fundamentalizam i laicizam ekstremni nazori i oblici odbacivanja legitimnog pluralizma i načela *laiciteta*. I jedan i drugi, naime, apsolutiziraju ograničen i djelomičan pogled na osobu, dajući prednost, u prvom slučaju, oblicima religijskog integralizma, odnosno, u drugom, racionalizmu. Društvo koje želi nametati ili, naprotiv, silom zatirati religiju, čini nepravdu čovjeku i Bogu, ali i samom sebi« (Br., 8).

7. Da bi društvo pomagalo cjelovitom razvoju ljudske osobe, mora živjeti i organizirati se tako da potpomaže njezino otvaranje transcenciji. »Upravo se zato pri oblikovanju zakona i institucija nekog društva nipošto ne smije zanemarivati (...) religijski vidik svojih građanâ. Putem demokratskog djelovanja građana, svjesnih vlastitog uzvišenog poziva, ti zakoni i institucije moraju biti prikladan odraz istinske naravi osobe i podupirati njezinu vjersku dimenziju« (Br., 8). Budući da vjerska

dimenzija nije tvorevina države, država njome ne smije manipulirati, već ju mora priznavati i poštivati.

Stoga uz dužno poštivanje pozitivne laičnosti državnih institucija, javna dimenzija religije uvijek se mora priznati. Kad je riječ o tome, Sveti Otac naglašava da je zdravi dijalog između civilnih i vjerskih institucijâ od temeljne važnosti za cjeloviti razvoj osobe i društva u cjelini (Usp., br., 9).

Kršćani su i danas, u društvu koje je sve više globalizirano, pozvani pružati dragocjeni doprinos zahtjevnom i uzvišenom zalaganju za pravdu, za cjeloviti ljudski razvoj kao i za ispravno uređenje ljudskih stvarnosti. Isključivanje religije iz javnog života oduzima društvu životni prostor koji ga otvara transcendenciji. Bez toga primarnog iskustva teško je usmjeriti društvo prema općim etičkim načelima i uspostavi poretka u kojem će temeljna prava i slobode biti potpuno priznati i ostvarivani (Usp. br., 7).

8. Danas, kada se u svijetu ulaže puno napora u očuvanje temeljnih prava i sloboda, istodobno se bilježe i progoni, diskriminacije te se vrše nasilja nad ljudima zbog njihove religijske pripadnosti. Papa spominje slučajeve u Aziji i Africi, gdje su glavne žrtve pripadnici vjerskih manjina, kojima se brani slobodno ispovijedati vlastitu vjeru, odnosno mijenjati vjeroispovijest zastrašivanjem i kršenjem prava, pri čemu se ide tako daleko da ih se lišava osobne slobode pa čak i oduzima život.

Međutim, kaže Benedikt XVI., postoje i »profinjeniji oblici neprijateljstva protiv religije, koji se u zapadnim zemljama katkad izražavaju nijekanjem povijesti i uklanjanjem vjerskih simbola koji odražavaju identitet i kulturu većine građana. Ti oblici neprijateljstva često raspiruju mržnju i predrasude i u opreci su s ozbiljnom i uravnoteženom vizijom pluralizma i laiciteta institucijâ, a da ni ne spominjemo da su novi

naraštaji zbog toga izloženi opasnosti da izgube doticaj s dragocjenom duhovnom baštinom svojih zemalja« (Br., 13).

9. Benedikt XVI. u ovogodišnjoj poruci za Svjetski dan mira na temu: Vjerska sloboda – put koji vodi do mira, zaključuje svoje poticaje tvrdnjom: »Nasilje se ne pobjeđuje nasiljem. Neka naš krik boli bude uvijek praćen vjerom, nadom i svjedočenjem Božje ljubavi«. A obraćajući se Europi izriče svoj vapaj »da se na Zapadu, osobito u Europi, prekinu neprijateljstva i predrasude prema kršćanima zato što su odlučili živjeti dosljedno vrijednostima i načelima izraženim u Evanđelju. Neka se Europa, radije, zna pomiriti s vlastitim kršćanskim korijenima, koji su od temeljne važnosti za shvaćanje uloge koju je imala, koju ima i koju želi imati u povijesti; na taj će način iskusiti pravednost, slogu i mir, njegujući iskreni dijalog sa svim narodima« (Br., 14).

Draga braćo i sestre, svijet treba Boga, treba opće i zajedničke etičke i duhovne vrijednosti, a vjera može dati svoj dragocjeni doprinos u njegovu traženju, kako bi se, na nacionalnoj i međunarodnoj razini, izgradio pravedan i miroljubiv društveni poredak.

Dragi vjernici, k Bogorodici Mariji, Majci Kneza mira, upravljamo svoj pogled na početku ove godine i molimo mir sebi samima, našim obiteljima, našoj domovini Hrvatskoj i svemu svijetu. Amen.